

<i>Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky</i>		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
<i>Název:</i>	Metodický list číslo	11
Třídění velkého počtu raněných metodou START		S
	<i>Vydáno dne: 30. listopadu 2017</i>	<i>Stran: 4</i>

I.

Charakteristika

- 1) Laická metoda třídění START (S – snadná, T – terapie, A – a, R – rychlé, T – třídění) se používá pro třídění osob postižených mimořádnou událostí jednotkami v nebezpečné zóně (nelze vytvořit podmínky pro bezpečný zásah zdravotnických pracovníků, nemusí jít jen o únik nebezpečné látky) nebo v případě většího počtu postižených osob (zpravidla nad 10 osob), kdy je nedostatek zdravotnických pracovníků vzhledem k počtu postižených osob. Cílem je stanovit prioritu transportu zraněných osob na stanoviště třídění raněných v prostoru pro poskytování přednemocniční neodkladné péče, kde je jim poskytnuta zdravotní péče členy výjezdových skupin zdravotnické záchranné služby (dále jen „ZZS“).
- 2) Principem metody START je odhad a označení závažnosti poranění a stanovení pořadí k transportu z nebezpečné zóny podle pásky příslušné barvy případně doplněné číslicí (1,2,3,4 nebo i symbolem), který je přidělen každé oběti.
- 3) Metoda START je použitelná bez jakéhokoliv základního přístrojového vybavení. V průběhu třídění hasiči poskytují neodkladnou první pomoc a provádějí úkony zajišťující základní životní funkce (např. zástava silného krvácení, podpora dýchání) v nebezpečné zóně. Před předáním zraněné osoby na stanoviště přednemocniční neodkladné péče se v odůvodněných případech musí provést i jejich dekontaminace. V případě nebezpečí z prodlení však není důvod odkládat záchranné práce vedoucí k záchraně životů kvůli kontaminaci nebo neprovedené dekontaminaci.
- 4) Je-li při mimořádné události vyšší počet zraněných osob, jsou průvodními jevy nedostatek času na rozhodování a řízení záchranných prací, panika a posttraumatický stres zraněných osob, záchranářů, prodlení v zahájení léčby a odsunu, nedostatek zdravotnických pracovníků, prostředků, zdravotnických přístrojů a léčiv.

II.

Úkoly a postup činnosti

- 5) Pro uplatnění metody START je třeba určit **třídící skupinu** nejlépe o minimálním počtu 1+2, která je zpravidla součástí **vyhledávací skupiny**, a **záchrannou skupinu** (pro transport obětí) a vymežit prostor pro jejich nasazení. Ideální je, pokud může být členem třídící skupiny zdravotnický pracovník nebo jiná osoba se zdravotnickou kvalifikací.
- 6) Velitel zásahu po dohodě s vedoucím zdravotnické složky rozhodne o zřízení **stanoviště přednemocniční neodkladné péče**. Pro jeho vytvoření je vhodné vyčlenění bezpečných nepoškozených budov v blízkém okolí (je třeba zvážit vzdálenost transportu v nosítkách) nebo vybudování stanoviště např. pomocí stanů. Pro poskytování přednemocniční neodkladné péče musí být přístupný pro vozidla ZZS (nejlépe nezávislý příjezd a odjezd).

- 7) Třídící skupina se vybaví pomůckami pro poskytnutí první pomoci a třídícími páskami.
- 8) Na okraji nebezpečné zóny (v případě nebezpečné látky) předává jednotka raněné k dalšímu transportu a dochází zde také k předávání dalších nosítek od ZZS. Ranění se zpravidla nepřekládají, jsou na nosítkách transportováni až na stanoviště přednemocniční neodkladné péče. Do transportu raněných mimo nebezpečnou zónu směrem stanoviště přednemocniční neodkladné péče je výhodné zapojit i další síly a prostředky - ZZS, PČR, AČR, Červený kříž, dobrovolníci i ze zasažených osob mimořádnou událostí.

Třídění

- 9) Vedoucí třídící skupiny postupuje systematicky a postupně označí viditelně každého, kdo prošel tříděním. Vedoucí třídící skupiny se **věnuje pouze třídění**, úpravě záklonu hlavy a kontrole stavu raněného. Zhodnotí stav dýchání, prokrvení a stav vědomí zraněného. Podle výsledku třídění označí zraněnou osobu příslušným páskem. Na jeho pokyn provádějí ostatní členové třídící skupiny úkony první pomoci (zástava krvácení, polohování, příprava na transport).
- 10) Zraněné osoby se třídí do čtyř skupin. Nejprve se určí zraněné osoby do skupiny č. 3, pak do ostatních skupin postupně podle odstavce 11.
- 11) Postup pro zatřídění zraněných osob do skupin:
 - a) **Č. 3 - zelená (samostatný odchod ze zóny nebo se vzájemnou pomocí)**,
 - i) osoby zasažené mimořádnou událostí se hlasitě osloví: „Všichni, kdo mě slyší a mohou chodit, přijďte ke mně!“,
 - ii) označí se zeleným páskem a odvedou se členem transportní skupiny mimo nebezpečnou zónu k ošetření na stanoviště přednemocniční neodkladné péče, kde si je převezme zdravotnický pracovník,
 - iii) pozor - „zelení“ mají snahu vracet se zpět nebo nechtějí opustit místo zásahu! (mají tam třeba cenné věci, přátele, příbuzné). V mezních případech mohou (na vlastní žádost!!) poskytovat pod dohledem první pomoc raněným, pokud souhlas vydá velitel zásahu po dohodě s vedoucím lékařem.
 - b) **Č. 4 - černá** (mrtví, poranění neslučitelné se životem), označí se a ponechají na místě nálezů,
 - c) **Č. 1 - červená (neodkladná první pomoc a přednostní transport)**
 - i) zhodnotí se stav dýchání, prokrvení a vědomí (viz schéma),
 - ii) zranění **jsou v kritickém stavu**, mohou přežít jenom tehdy, je-li jim rychle poskytnuta první pomoc; provedení život zachraňujících úkonů v nejkratším možném čase (zastavení masivního krvácení, zprůchodnění dýchacích cest záklonem hlavy), potom jsou určeni k přednostnímu transportu,
 - d) **Č. 2 - žlutá (neodkladná první pomoc a transport až po č. 1)**
 - i) zhodnotí se úroveň dechu, úroveň prokrvení a vědomí (viz schéma),
 - ii) zranění **nejsou v kritickém stavu** (dechově i oběhově stabilní) a jejich zdravotní stav nevyžaduje okamžitý transport, přežití raněných je velmi reálné, bude-li jim poskytnuta zdravotní péče do 1 hodiny od vzniku poranění.
- 12) Jestliže se postižené osoby budou nacházet v nebezpečné zóně s únikem zdraví nebezpečných látek a používání ochranných protichemických obleků hasičů znemožní kontrolu stavu prokrvení a dýchání zraněných obětí a tím omezí možnost jejich roztřídění (např. v rukavicích nelze spolehlivě nahmatat tep a určit stav dýchání), zúží se třídění nejprve na skupinu č. 3, která se odvede jako první, a pak se transportují

všichni zranění; prioritou může být podle vizuálních znaků poškození jejich zdraví k hranici nebezpečné zóny, kde s ohledem na nebezpečnou látku může být nařízena dekontaminace. Při čekání na dekontaminaci a během ní se zraněným osobám poskytuje první pomoc.

III.

Očekávané zvláštnosti

- 13) Při třídění raněných metodou START lze počítat s následujícími komplikacemi:
- nedostatek sil a prostředků pro prvotní zásah, velké nároky na provedení průzkumu, zvláště s ohledem na vyhledávání záchraňovaných,
 - rozlehlost a nepřehlednost místa zásahu,
 - vysoká psychická i fyzická náročnost,
 - nedostatek zdravotnického vybavení, zejména nosítek,
 - zásah v kontaminovaném prostředí *nebezpečnými látkami*,
 - nepředvídatelné jednání postižených osob, přesto lze některé lehce zraněné použít k pomocným záchranným pracím (transport, první pomoc),
 - při velkém počtu raněných nutno sledovat možné zhoršení zdravotního stavu (vnitřní krvácení, rozvíjející se šok) – změna z čísla 2 na číslo 1.

Vysvětlivky ke schématu metody START:

Tep - měří se na krční tepně nebo na vnitřním zápěstí na straně palce stiskem tří prstů ve směru tepny.

Kapilární plnění - hodnotí se úroveň prokrvení nehtového lůžka. Stiskem nehtu dojde ke zblednutí a povelím stisku k opětovnému zčervenání. Je-li doba reakce (zbělání - zčervenání) delší jak 2 sekundy, znamená to, že dochází k nedokrvení končetin. Můžeme předpokládat vnitřní krvácení, krvácení ze zlomenin, rozvíjející se šok.

Vědomí - hodnotí se reakce raněného na slovní nebo bolestivý podnět.

Polohování - raněného musíme polohovat, je-li:

- **v bezvědomí** - stabilizovanou polohou,
- **při vědomí**, uložit do takové polohy, která je nejvhodnější vzhledem k charakteru postižení a zabrání dušení, případně jiným život ohrožujícím stavům. Tento výkon má zabránit udušení (zapadlým jazykem, zvratky), omezit rozvoj šoku, případně zlepšit dýchání nebo ulevit bolesti (protišoková poloha, poloha při poranění hrudníku, mozkomíšním poraněním, autotransfuzní atd.).

Schéma metody START

